

6/ EXTERIÉR KOŇA

1/ Morfologické vlastnosti sú všetky vlastnosti, ktoré môžeme na zvieratú pozorovať zrakom alebo hmatom / napr. farba srsti, tvar hrudníka / Súbor týchto vlastností, to je celkový vzhľad zvieratá, tvorí : zovňajšok čiže :

exteriér

2/ Zovňajšok je súbor vonkajších morfologických znakov zvieratá,

daný utváraním telesných krajín / oblasti tela / a časti jedinca, súčasťou zovňajšku je aj zafarbenie zvieratá

3/ Exteriér podáva obraz o biologickej hodnote zvieratá z hľadiska úžitkového smeru. Podľa exteriérových znakov, môžeme usudzovať aj na jeho fyziologické vlastnosti. Účelom posudzovania exteriéru je zhodnotiť telesné tvary, vzhľadom na požadovanú úžitkovosť. Medzi základné telesné oblasti / krajiny tela / koňa patria :

Hladová jama = 23

Chochoľ stehrovej kosti = 30

Bedrá = 22

Zápästie = 12

Oblasť ramenného kĺbu = 8

Kríže = 27

Kohútik = 8

Bedrový hrboľ = 28

Záprstie = 13

Sponka = 14

Plece = 7

Päta = 33

Korunka = 15

Rameno = 9

Oblasť laktového kĺbu = 10

Šija = 2

4/ Súčasťou hodnotenia exteriéru je aj zisťovanie údajov o telesných rozmeroch zvieratá. Do skupiny základných telesných rozmerov patria :

Kohútiková výška palicová KVH = kolmá vzdialenosť najvyššieho bodu kohútika po zem

Kohútiková výška pásková KVP = vzdialenosť vonkajšej pätky ľavej prednej končatiny k najvyššiemu bodu kohútika

Obvod hrudníka = meria sa na šírku dlane za lopatkou a kohútikom v mieste najmenšieho obvodu

Obvod záprstia = meria sa krátkou páskovou mierou na ľavej prednej končatine na prechode hornej tretiny jej dĺžky do druhej tretiny / v najslabšom mieste /, u žriebät sa tento rozmer meria v najslabšom mieste v polovici záprstia

5/ Tieto základné rozmery patria do charakteristiky plemien koní. Príkladom môžu byť smerné čísla telesných rozmerov pre zaradenie koní do plemenitby u plemena anglický polokrvník :

Priemerné a minimálne hodnoty

Pohlavie	KVP	KVH	OH	OZ	Hmotnosť	KVP-OH
Žrebec	172 - 169	162 - 159	192 - 187	21,5 - 21	550 - 500	20 - 18
Kobyľa	170 - 166	160 - 156	194 - 186	21 - 20	520 - 470	24 - 20

Druhým príkladom sú telesné rozmery v ŠPK SLOVENSKÝ TEPLOKRVNÍK vo veku 3 rokov :

Ukazovateľ	žrebce		kobyly	
	min.	\bar{x}	min.	\bar{x}
výška na kohútiku (VK) palicov. (cm)	161	163	159	162
obvod hrudníka (OH) (cm)	193	196	190	198
obvod záprstia (cm)	21,4	22,2	20,5	21,2
živá hmotnosť (kg)	550	593	520	578
rozdiel OH a pásmovej VK (cm)	17	23	18	26

6/ Medzi ďalšie telesné rozmery koňa patria napríklad :

Šikmá dĺžka tela = od predného okraja ramenného kĺbu po zadný okraj kĺbu sedacieho
Šírka hrudníka = meri sa Wilkenovým kružidlom medzi obidvoma ramennými kĺbmi
Hĺbka hrudníka = je to rozdiel medzi výškou hrudnej kosti od zeme a tá sa odpočíta od výšky v kohútiku / KVH /

Výška v sedle = sa meria v najnižšom bode chrbtovej línie

7/ Na základe nameraných telesných rozmerov je možné vypočítať rôzne indexy. Medzi ne napríklad patrí : INDEX ZATAŽENIA ZÁPRSTIA, ktorý sa vypočíta tak, že :

živá hmotnosť sa vynásobi 100 a výsledok sa vydolí obvodom záprstia

8/ Druhým príkladom indexu, kde použijeme telesné rozmery je jednoduchý INDEX MOHUTNOSTI KOŇA, ktorý sa vypočíta tak, že :

živá hmotnosť sa vynásobi 100 a výsledok sa vydolí palicovou kohútikovou výškou

9/ Medzi základné sfarbenie koní patrí BELKO / BELLUŠ /, ktorý môže byť v dvoch variantoch. Ak nemá pigment ani v srsti a ani v koži, je to :

ALBÍN, niekedy má jedno oko červené a druhé modré

LEUCÍN

10/ V rámci BELKOV existujú farebné varianty. Jednou z nich je kôň, ktorý má srst' zmiešanú so čiernymi chlpkami. Má čiernu hlavu a spodné časti končatín. Takáto varianta sa volá :

MURKO

11/ Kôň, ktorý má farbu srsti červenú, žltkastočervenú a tak isto má sfarbenú hrivu a chvost / môže mať svetlejší alebo tmavší odtieň /, nikdy nemá vlásie na hrive a chvoste čierne sa volá :

RYŠIAK

12/ Kôň, ktorý má srst' žltú, hriva, chvost a spodné časti končatín sú buď tej istej farby alebo sú svetlejšie, niekedy až biele, kopytá sú žlté, oči modré alebo červené, beľavú hrivu a chvost sa volá :

IZABELA

13/ Kôň, ktorý má žltú farbu rozličných odtieňov, farba kože je tmavo pigmentovaná, spodné časti končatín, hriva a chvost sú čierne a má typický čierny úhorí pás od kohútika až po koreň Kôň, ktorý chvosta sa volá :

PLAVÁK

14/ U varianty svetlého plaváka je srst' svetložltá a farba hrivy a chvosta je :

BIELA

15/ Kôň, ktorý má hnedú až červenohnedú srst', čierne spodky končatín, hrivu a chvost sa volá :

HNEDÁK

16/ Kôň, ktorý má čiernu srst' na celom tele, tmavú kožu, čo vyniká hlavne na málo ochlpených miestach, čierne kopytá a nemá žiadne farebné odtiene / varianty / sa volá :

VRANÍK

17/ Medzi vrodené odznaky patria odchyľky od bežného sfarbenia. Príkladom môžu byť odznaky na hlave, trupe a končatinách. Ide napríklad o :

PREKVITNUTÉ ČELO = niekoľko chlpkov odlišnej farby na čele

KVIETOK = malá škvrna na čele priemeru asi 20 mm

HVIEZDA = väčšia beľavá škvrna na čele, v ktorej sú často primiešané aj iné farby

NOSOVÝ PÁS / pásik / = je biely pás, ktorý prechádza od spojnice vnútorných očných oblúkov pozdĺž nosa

LYSINA = široký pás od čela až po horný okraj pysku. Ak je širšia ako 80 mm volá sa LUCERNA

ŠNUPKA = ružová škvrna medzi nozdrami. Škvrna na dolnom pysku sa nazýva ŽABKA

ECLIPSOVE ŠKVRNY = pri ryšiakoch a sú to tmavé škvrny na tmavopigmentovanej koži

18/ Pri hodnotení exteriéru sa zisťujú aj odchyľky od normálneho utvárania jednotlivých časti tela koňa. Príkladom môžu byť postoje končatín, kde okrem pravidelného postoja môžeme napríklad pri pohľade spredu na hrudníkove končatiny zistiť tieto odchyľky od normálneho postoja :

úzky, široký, zbiehavý, rozbiehavý, zovretý, roztvorený, v zápästných kĺboch zblížený / do X /, v zápästných kĺboch oddialený / do O /

19/ Pri pohľade z boku, okrem normálneho postoja môžeme zistiť tieto odchyľky :

zákročný, predkročný, prikľaklí, baraní a medvedí

20/ Najčastejšie sa exteriér hodnotí pri zvodoch koní a pri :

zápisoch do plemenných kníh, výkonnostných skúškach a na výstavách

POMOCNÉ ŠTUDIJNÉ MATERIÁLY

1/ Prekvitnuté čelo, 2/ Kvetok, 3/ Hviezda

4/ Zahrotená hviezda, 5/ Veľká hviezda

6/ Nosový pás, 7/ Široký nosový pás

8/ Hviezda prechádzajúca do nosového pásu

9/ Šnupka, 10/ Prebiehajúca úzka lysina

12/ Lampáš, 13/ Hviezda, nosový pás

14/ Hviezda, nosový pás, šnupka

15/ Hviezda, prekvitnutý nos, šnupka

16/ Obidva biele pysky

17/ Žabia papula

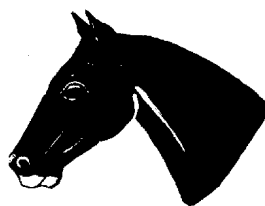
13

14

15

16

17

1

2

3

4

5

6

7

8

9

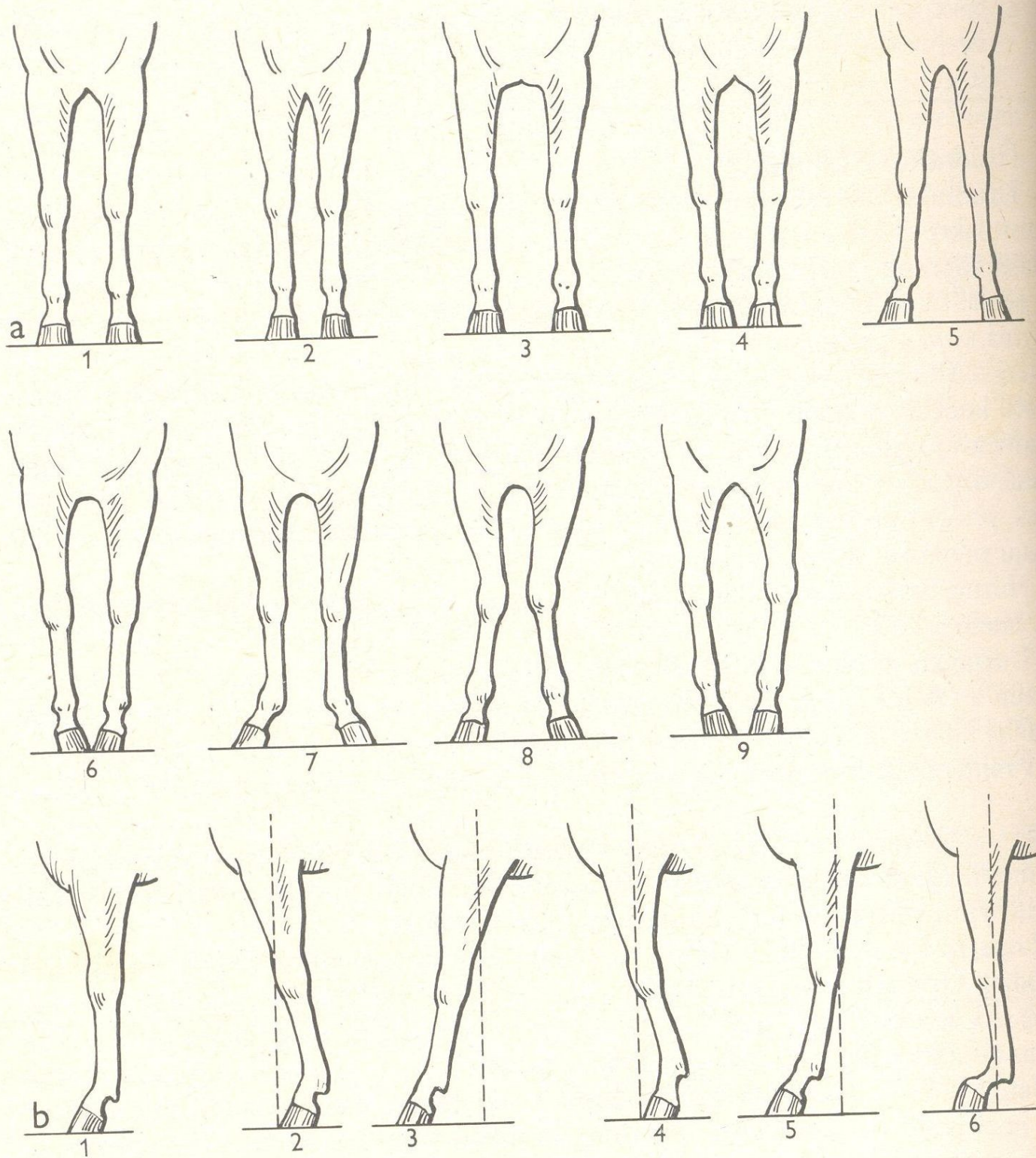
10

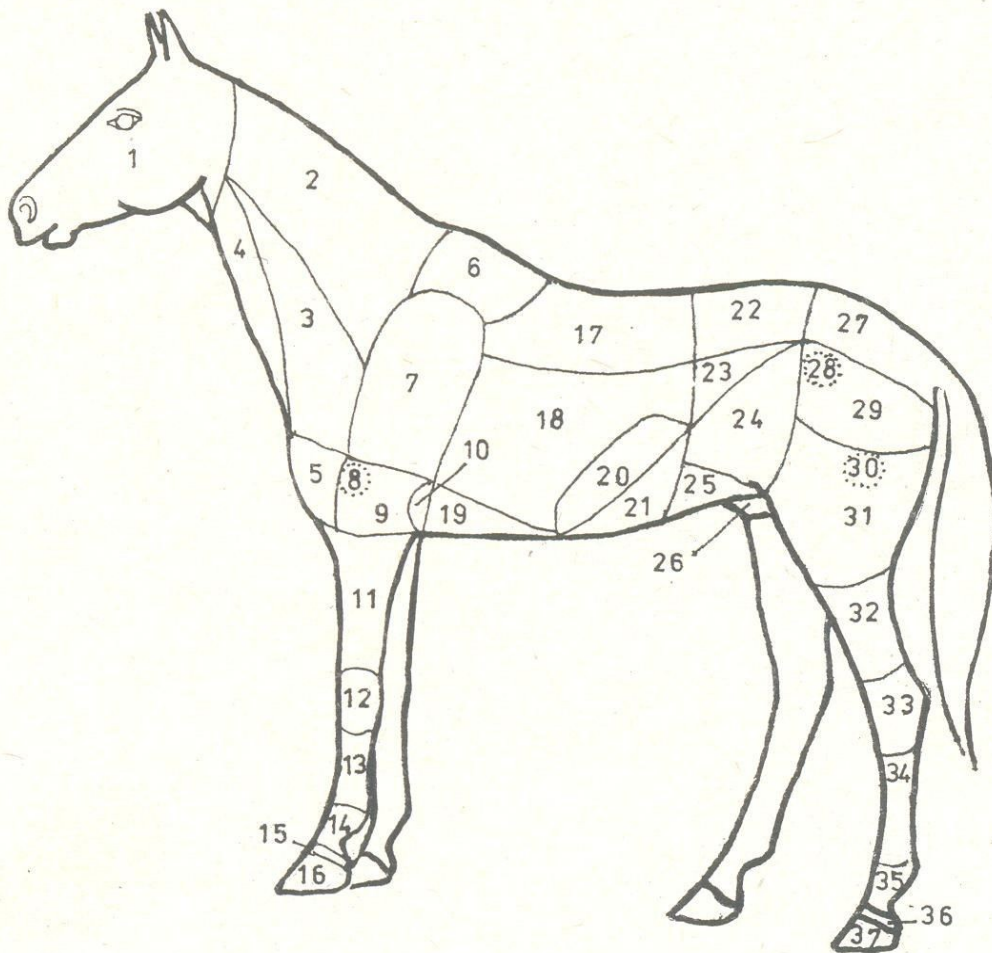
11

12

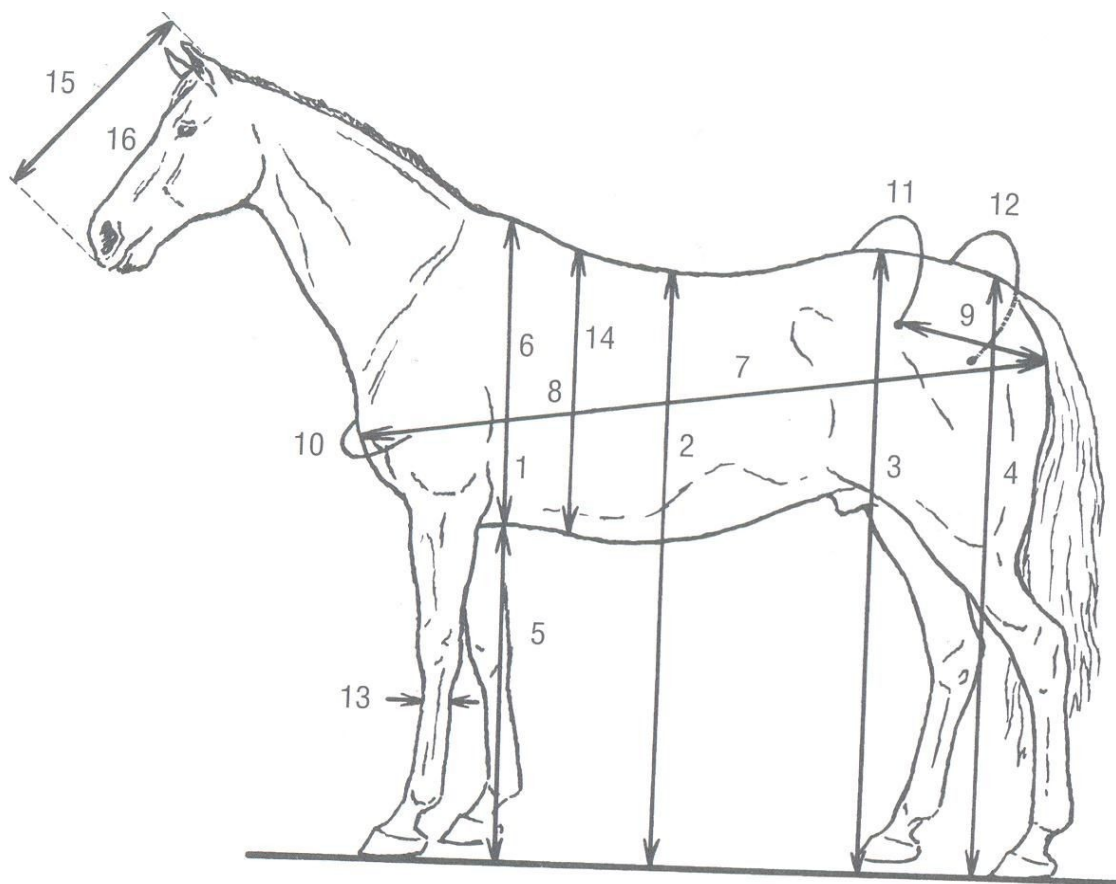

9. Postoj hrudníkových končatín:
 a — spredu: 1 — pravidelný, 2 — úzky, 3 — široký, 4 — zbiehavý, 5 — rozbiehavý, 6 — zovretý,
 7 — roztvorený, 8 — v kolenách zblížený (do X), 9 — v kolenách oddialený (do 0); b — zboku:
 1 — pravidelný, 2 — zákročný, 3 — predkročný, 4 — priklaklý, 5 — baraní, 6 — medvedí

1. Zovňajšok koňa:

Časti tela: 1 — hlava, 2 — šija, 3 — krk, 4 — krčná brázda, 5 — prsia, 6 — kohútik, 7 — lopatka
 8 — ramenný kĺb, 9 — rameno, 10 — lakť, 11 — predlaktie, 12 — zápästie, 13 — záprstie, 14 —
 sponka, 15 — korunka, 16 — kopyto, 17 — chrbát, 18 — rebrá, 19 — hrud', 20 — podrebrie, 21 —
 mečová oblasť, 22 — bedrá, 23 — hladová jamka, 24 — slabiny, 25 — pupočná oblasť, 26 — mie
 šok (pri kobyľách vemen), 27 — kríže, 28 — hrbol' bedrovej kosti, 29 — zadok, 30 — hrbol' steh
 novej kosti, 31 — stehno, 32 — predkolenie, 33 — predpätie, 34 — podpätie, 35 — sponka, 36 —
 korunka 37 — konvto. 38 — chvost

21. Schéma měření tělesných rozměrů: 1 – kohoutková výška, 2 – výška v sedle, 3 – výška v kříži, 4 – výška kořene ohonu, 5 – výška hrudní kosti od země, 6 – hloubka hrudi, 7 – délka těla, 8 – délka hrudníku, 9 – délka pánve, 10 – šířka hrudi, 11 – přední šířka pánve, 12 – střední šířka pánve, 13 – obvod holeně, 14 – obvod hrudi, 15 – lineární délka hlavy, 16 – nelineární délka hlavy.